

Socializarea copiilor cu autism

Socialization of children with autism

Șontea Magdalena, doctorandă, România

Summary

Socialization is essentially a process of learning that human beings how to live in a world where there are other human beings. This begins at birth by maintaining eye contact, speech and babbling and continues all day, every day for the rest of our lives. Whether we spend time with friends, go to school, work, play, read or watch TV, practice sports, sing, eat ... we experience certain aspects of socialization. Children who have been deprived of the opportunity to socialize, they learn to understand and use the basics of human interaction: speech, touch, body language, imitation, etc. If a child with autism can observe that he has the same symptoms as a child who has suffered from isolation, even if he was not isolated in any way physically. Isolation, in a case of autism comes from the inside to outside.

Key words: autism, disability, socialization

Rezumat

Socializarea este în esență un proces de învățare că ființele umane cum să trăiască într-o lume în care există alte ființe umane. Aceasta începe la naștere, prin menținerea contactului vizual, de vorbire și murmur și continuă pe tot parcursul zilei, în fiecare zi pentru tot restul vieții noastre.

Copiii care au fost lipsiți de posibilitatea de a socializa, ei învață să înțeleagă și să utilizeze elementele de bază ale interacțiunii umane: vorbire, atingere, limbajul corpului, imitație, etc. Dacă un copil cu autism poate observa că are aceleași simptome ca un copil care a suferit de izolare, chiar dacă el nu a fost izolat în nici un fel de vedere fizic. Izolarea, în caz de autism vine din interior spre exterior. Jocul este o plăcere dar și o modalitate de învățare, de dezvoltare a limbajului, abilităților de comunicare, de dezvoltare cognitivă, dar mai ales de socializare a copiilor cu autism.

Cuvinte cheie: autism, dizabilitate, socializare

Socializarea este, în esență, acel proces de învățare a unei ființe umane despre cum să trăiască într-o lume unde există alte ființe umane. Acest lucru începe încă de la naștere prin menținerea contactului vizual, gînguritul și vorbirea continua aproape toată ziua, în fiecare zi, pentru restul vieții noastre. Fie că ne petrecem timpul cu prietenii, mergem la școală, lucrăm, ne jucăm, citim sau privim la televizor, practicăm sporturi, cîntăm, mîncăm, noi experimentăm anumite aspecte ale socializării. Copiii care au fost privați de oportunitatea de a socializa, nu vor învăța să înțeleagă sau să utilizeze elementele de bază ale interacțiunii umane: vorbirea, atingerea, limbajul trupului, imitarea, etc.

Grupurile de socializare trebuie să ofere un mediu distractiv și bogat, care să-i ofere copilului posibilitatea de a se expune la o largă varietate de activități. La fiecare grup de socializare activitățile

trebuie selectate astfel încât să corespundă cu: numărul de copii participanți, vârsta lor și, poate cel mai important, nivelul de dezvoltare și abilitățile copiilor. Pentru fiecare copil trebuie urmărite scopuri individuale bazate pe nevoile lui, dar vor fi fixate și scopuri de grup tocmai pentru a putea fi monitorizat și nivelul de coeziune a grupului și felul cum evoluează copiii la nivelul acestuia.

Scopurile unui grup de socializare este recomandat să urmărească:

- oferirea unui mediu bogat în care copilul să fie expus la o varietate de activități ca: muzica și joc imaginativ, arte și meserii, activități sportive;
- activități în pereche pentru a crește motivația;
- lucrul pentru a stimula vorbirea prin motivație, utilizând cererile;
- construirea de competențe și eficiență în activități noi;
- dezvoltarea abilităților de imitare și de așteptare a rîndului în joc;
- creșterea varietății limbajului utilizat de copil (în joc, salutul, exprimarea nevoilor);
- oferirea de oportunități pentru a interacționa cu ceilalți copii;
- stimularea independenței prin activități distractive și plăcute;
- lucrul și împărțirea de jucării sau materiale cu ceilalți copii;
- creșterea motivației în relație cu ceilalți;
- lucrul în dezvoltarea citirii și interpretării indiciilor nonverbale de la ceilalți copii;
- dezvoltarea și îmbunătățirea abilităților de autoservire.

În cazul unui copil cu autism se poate observa că acesta prezintă aceleași simptome ca ale unui copil care a suferit din cauza izolării, chiar dacă acesta nu a fost fizic izolat în nici un fel. Izolarea, în cazul autismului, vine de la interior către exterior. Un studiu a analizat modul în care copiii cu autism definesc prietenia și dacă a avea sau nu prieteni diminuează experimentarea singurătății la nivel emoțional. Studiul a arătat că în timp ce la copiii tipici s-a evidențiat corelație între numărul de prieteni și gradul de singurătate, la copiii cu autism nu a fost evidențiată nici o corelație. Aceste rezultate sugerează faptul că, copiii cu autism nu înțeleg neapărat legătura dintre a avea sau nu a avea prieteni. Cu alte cuvinte, calitatea prieteniei experimentate, la copiii cu autism, poate duce la o mai mică legătură emoțională și satisfacție pentru ei. Înțelegerea lumii sociale solicită cunoașterea existenței celorlalți, o dorință de apartenență, de a fi incluși sau de a împărți cu alții, o înțelegere a modului cum ceilalți s-ar comporta sau ar răspunde.

Dificultățile pe care le au persoanele cu autism la nivelul interacțiunilor sociale cu ceilalți reprezintă problema principală a acestei tulburări și totodată principalul criteriu de diagnosticare. Studiile arată că acest deficit este permanent și este înfîlnit indiferent de nivelul intelectual al persoanei.

Unele persoane cu autism pot fi foarte izolate social, altele pot fi pasive în relațiile sociale sau foarte puțin interesate de cei din jur într-un mod ciudat, fără a ține seama de reacțiile celorlalți. Toate aceste persoane însă au în comun o capacitate redusă de a empatiza, deși sînt capabili de a fi afectuoși, însă în felul lor.

Lorna Wing (1996) a delimitat 4 subgrupe de persoane cu autism în funcție de tipul interacțiunilor sociale, indicator și al gradului de autism:

*grupul celor **destinați (aloof)**, forma severă de autism, unde indivizii nu inițiază și nici nu reacționează la interacțiunea socială, deși unii acceptă și se bucură de anumite forme de contact fizic. Unii copii sînt atașați la nivel fizic de adulți, dar sînt indiferenți la copiii de aceeași vîrstă.

*grupul celor **pasivi (passive)**, forma mai puțin severă, în care indivizii răspund la interacțiunea socială, însă nu inițiază contacte sociale

*grupul celor **activ, dar bizari, (active but odd)**, în care indivizii inițiază conacte sociale, însă într-un mod ciudat, repetitiv sau le lipsește reciprocitatea, este vorba adesea de interacțiune unidirecțională, aceștea acordînd puțină atenție sau neacordînd nici o atenție reacției/răspunsului celor pe care îi abordează.

*grupul celor **nenaturali (stilted)**, în care indivizii inițiază și susțin contacte sociale, însă într-o manieră foarte formală și rigidă, atât cu străinii, cât și cu familia sau prietenii.

Autiștii nu sînt partea integrată a societății. Dificultatea lor de înțelegere a celorlalte minți îi plasează în exteriorul grupurilor. Ei nu pot adopta o atitudine intențională și nu pot face predicții. Nu pot explica ce se întîmplă în mintea lor, nu pot introspecta, nu pot analiza nici trăirile proprii nici pe cele ale celorlalți. Autiștii sunt un model de virtute. Ei nu pot minți, înșela, pretinde.

Autiști nu înțeleg semnele, limbajului non-verbal al oamenilor normali sau a celor ce nu suferă de această deficiență.

Mai multi factori contribuie la lipsa dezvoltării abilităților sociale la persoanele cu autism.

În primul rînd, persoanele cu autism au deficite de comunicare. Ele nu pot înțelege limbajul sau indiciile sociale ale colegilor, și nu au capacitatea de a-și exprima sentimentele în fața celorlalți.

În al doilea rînd, copiii cu autism ar putea să nu înțeleagă că alții au propriile lor gânduri și sentimente unice. Aceasta lipsa de înțelegere limitează reciprocitatea în relații.

În al treilea rînd, caracteristic pentru persoanele cu autism este să aiba inițial interese limitate sau neobișnuite, și pot fi rezistente în a explora noi teme de joacă și interacțiune cu alte persoane de aceeași vîrstă.

Autismul afectează dezvoltarea abilităților sociale și de comunicare, poate afecta, de asemenea, dezvoltarea de abilități importante necesare pentru a se juca, cum ar fi capacitatea de a imita acțiuni

simple, de a explora mediul, obiectele, de a împărtăși acțiuni și atenția cu alții, să răspundă pe rând în jocuri sau în conversație.

Jocul arată creativitatea, intelectul, tăria emoțională, stabilitatea, senzațiile de bucurie și plăcere, obișnuința de a fi fericit. Jocul este un act creativ care le permite oamenilor să învețe să gândească și să aibă un comportament din ce în ce mai complex și mai flexibil, dându-le încredere în ei și un sentiment de realizare.

Pentru copiii cu autism, jocul este deseori prezentat mai degrabă ca o abilitate ce trebuie învățată decât ca o experiență ce trebuie avută împreună și savurată. În consecință, lor nu li se oferă probabil aceeași oportunități de joc care să le permit să se exprime sau să devină stăpîn pe gîndirea și experiențele lor. Abordarea naturală a jocului, este bazată pe principiul central că pofta de joacă și interacțiunea au un rol important în dezvoltarea comunicării, competenței sociale și funcționalității cognitive.

Cînd copiii sînt capabili să internalizeze aceste experiențe, capacitatea de comunicare simbolică și gîndirea reprezentativă sînt îmbunătățite. Printr-o astfel de adaptare a acestor principii de dezvoltare cei care traiesc și lucrează cu copii cu autism au ajuns să observe cum și astfel de experiențe ajută să “modifice disponibilitatea copilului pentru compania umană și experiența comună”.

Copiii cu autism au mai multe oportunități de a participa și de a-și extinde comunitatea socială prin intermediul jocului și al desenului din imaginație în școli. Sunt membri ai unei comunități în care oamenii sînt capabili să vadă interesele lor comune și să înțeleagă că lumea poate fi percepută în diferite feluri. Pentru multe persoane cu autism care nu pot să-și contureze singuri relaxarea va fi totdeauna important să aibă oameni în preajma lor datori să aibă aceleași activități ca ei, care să le ofere noi experiențe și cărara să le facă plăcerea compania lor. Aceasta e calea prin care, se modifică și se dezvoltă legăturile afective și este o trăsătură esențială a vieții noastre.

Copilul autist întâlnește dificultăți în activitățile ludice pe 6 paliere:

1. Interacțiunea socială care se traduce prin lipsa inițiativei precum și o dificultate de a înțelege regulile sociale
2. Comunicarea, absența limbajului sau întîrzierea în achiziția acestuia
3. Imaginația care se traduce prin lipsa spontanității și orientarea spre concret
4. Comportamentele stereotipe
5. Sensibilități senzoriale
6. Cognitiv adică lipsa empatiei, autocentrarea, incapacitatea de a înțelege substratul cuvintelor .

Copilul autist nu-și formează singur aceste abilități. Jocul sau este rudimentar stereotipic și bazat pe explorarea senzorială. Rămîne de datoria psihopedagogului de a-l învăța pe copil să se joace. Aceasta

este o sarcină grea pentru că jocul este în primul rând o plăcere, implică o participare activă. De aceea întotdeauna trebuie să respectăm dorința copilului de a se juca sau nu. La început inițierea jocului este făcută de terapeut. Cea mai simplă formă de joc simbolic este asocierea unor gesturi cu zgomote amuzante. Copilul va imita la început pentru că pe parcurs el să învețe să simbolizeze singur diferite gesturi și să inițieze el jocul. Pe măsura ce limbajul se dezvoltă în cadrul terapiei și jocul simbolic poate trece la un nivel superior cum ar fi conversația cu jucăriile, dintre jucării, scenete jocuri de rol. Trebuie în permanentă urmărită motivația copilului, intenția de a se juca precum și preferința pentru anumite jocuri.

În concluzie nu trebuie niciodată să uităm ca jocul este o plăcere dar și o modalitate de învățare, de dezvoltare a limbajului, abilităților de comunicare, de dezvoltare cognitivă, dar mai ales de socializare.

Bibliografie

1. Gînea, M. Autismul la preșcolari. Bacău. 2009.
2. Exkorn, K.S. Autismul. București. 2010.
3. Seach, D. Jocul interactiv pentru copii cu autism. Iași. 2007.
4. Venera, A.M. Giochi e attività per l'arricchimento linguistico. Trento. 2014.
5. Xaiz, C., Micheli, E. Gioco e interazione sociale nell'autismo. Trento. 2015.

Primit 08.02.16